

ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК СКЛАДОВА КОМПЛЕКСНОЇ ОЦІНКИ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Марченко С. І., Шумейко Т. М.

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

Постановка проблеми. На думку багатьох авторів (Н. Н. Руденко, І. Ю. Мельникова, 2009; Е. В. Осипенко, 2011; С. І. Марченко, К. В. Балахонова, 2012) недостатньо уваги звертається оцінці антропометричних даних дітей. Однак часто відхилення від норми фізичного розвитку є першим важливим симптомом як функціонального стану так і вже існуючого захворювання. Фізичний розвиток поряд з народжуваністю, захворюваністю та смертністю є одним із показників рівня здоров'я населення. Дитячий організм на відміну від дорослого реагує на вплив зовнішнього середовища — біологічного і соціального — в особливо різкому ступені.

Таким чином, дослідження, присвячені вивченню фізичного розвитку і функціонального стану молодших школярів, є актуальними і своєчасними, так як дають можливість науково обґрунтувати зміст і спрямованість фізичного виховання а також регулювати характер і інтенсивність фізичних навантажень, індивідуально оцінювати їх вплив на фізичні якості організму.

Мета дослідження — виявити особливості фізичного розвитку молодших школярів.

Методи дослідження. Метод теоретичного аналізу та узагальнення літературних джерел, медико-біологічні методи, педагогічний експеримент, методи математичної статистики.

Результати дослідження. Отримані у результаті експерименту показники зросту з урахуванням сигмальних відхилень говорять про те, що 18,18% хлопчиків 8-ми років мають дисгармонійний розвиток. З них 6,06% — низькорослі, 12,12% мають високий зріст. Виявлено 11,43% хлопчиків 9-ти років низького зросту і стільки ж високого. У 10-ти річних збільшується кількість дітей зі значними відхиленнями у зрості до 15,15% низького зросту і 18,18% високого. Хлопчики 7-ми років відхилень у зрості не мають. Усі показники знаходяться у межах нижче середнього, середні та вище середнього.

На відміну від хлопчиків, дівчатка 7-ми років мають відхилення у довжині тіла. Низький рівень розвитку зросту складає 17,6%, високий — 5,9%. Дисгармонійний розвиток довжини тіла мають 26,4% дівчаток 8-ми років. З них 5,3% — низькорослі, 21,1% — високі. Виявлено 15,65% дівчаток 9-ти років низького зросту і 3,13% високого. У 10-ти річних дівчаток збільшується кількість дітей зі значними відхиленнями у зрості: до 24,4% низького і 7,3% високого.

Отримані у результаті експерименту показники маси тіла з урахуванням сигмальних відхилень говорять про те, що 40% хлопчиків 7-ми років мають дисгармонійний розвиток. Виявлено 19% хлопчиків з недостатньою вагою та 21% — надлишковою. Відхилення у вазі мають також хлопчики 8-ми років: недостатня вага у 12,12%, надлишкова у 21,21%. Недостатню вагу мають 8,57% хлопчиків 9 років, 20% — надлишкову. У 10-ти річних кількість дітей з відхиленнями у вазі 15,15%. З них 12,12% з низькою вагою і 3,03% з великою.

Подібні дані спостерігаються і у дівчаток. У 7-м років вони мають наступні відхилення у вазі тіла: недостатня вага у 23,53% дівчат, надлишкова у 17,65%. З надлишковою вагою виявлено 26,32% дівчаток 8-ми років. Низький рівень розвитку ваги 9-ти річних дівчаток складає 15,63%, високий — 9,38%. У 10-ть років збільшується кількість дівчаток з недостатньою вагою до 34,15%, а з недостатньою зменшується і відповідає 2,44%.

Представлені дані свідчать про низький об'єм грудної клітки, як у хлопчиків (80%), так і у дівчаток (64,71%) 7-ми, та хлопчиків (42,42%) 8-ми років. Дівчатка 8-ми років мають недостатній об'єм грудної клітки (5,26%). Дисгармонійний розвиток об'єму грудної клітки мають 25,71% хлопчиків (17,14% — низький рівень, 8,57% — високий) та 12,5% дівчаток (6,25% — низький рівень і стільки ж — високий) 9-ти років. У 10-ть років спостерігається тенденція до зменшення дітей, що мають низький рівень об'єму грудної клітки, але при цьому збільшується кількість дітей, особливо серед дівчаток, з високим рівнем її розвитку. Це може бути обумовлено пубертатним періодом.

Таким чином, результати дослідження рівня фізичного розвитку дітей молодшої школи показали, що за більшістю антропометричних показників школярі мають нижче середнього, середній і вище середнього бал. З віком як у хлопчиків так і у дівчаток молодшого шкільного віку відбуваються зміни у фізичному розвитку.

Проведене нами дослідження фізичного розвитку дитячого контингенту дало нам можливість на регіональному рівні виявити за-

гальні тенденції ростових процесів, регіональні особливості фізичного розвитку дітей, що сформувалися в умовах конкретного способу життя і відповідного оточуючого середовища, прогнозувати стан фізичного здоров'я та розробити диференційовані невідкладні та довгострокові коректувальні заходи на різних рівнях.

Аналіз даних про фізичний розвиток молодших школярів м. Харкова в цілому підтвердив загальну біологічну закономірність росту і розвитку дітей.

Список літератури

1. *Марченко С. І.* Оцінка фізичного розвитку дівчаток 6-10 років у контексті сучасних завдань фізичного виховання / С. І. Марченко, К. В. Балахонова // Актуальні проблеми фізкультурної освіти : матеріали VII Міжнародної електронної наукової конференції (20-21 квітня 2012 року м. Харків) — Харків : „ОВС”, 2012. — С. 45 — 48.
2. *Осипенко Е. В.* Особенности морфофункциональных показателей младших школьников общеобразовательных учреждений г. Гомеля / Е. В. Осипенко // Вестник Балтийского Федерального университета им. И. Канта : Физкультурно-оздоровительные технологии. — Калининград, 2011. — № 11. — С. 117 — 126.
3. *Платонов В. И.* Сохранение и укрепление здоровья людей — приоритетное направление современного здравоохранения / В. И. Платонов // Спортивная медицина. — 2006. — № 2. — С. 3 — 14.
4. *Руденко Н. Н.* Актуальность оценки физического развития детей / Н. Н. Руденко, И. Ю. Мельникова // Практическая медицина. (Педиатрия). — 2009. — №07 (09). — С. 31 — 34.